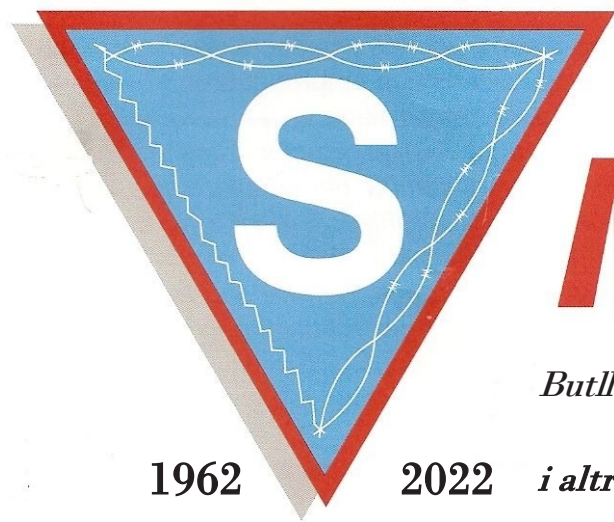

Mai més!

Butlletí d'informació i comunicació de l'Amical de Mauthausen

1962

2022

i altres camps i de totes les víctimes del nazisme d'Espanya

Sumari

- 1 · Editorial.
- 2 · El *Danubio rojo*.
- 3 · Mazaltov "Fofó" Behar.
- 4 · Víctimes baixllobregatines.
 - Informacions:
 - Canvi de vocalia a la Junta.
- 5 · Notícies sobre Gusen
 - Conveni amb el Ministeri de la Presidència d'Espanya.
- 6 · Crida dels CC.II.
 - Stolpersteine a Barcelona
- 7 · Des d'Andalusia a Buchenwald.
- 8 · Càceres: AMECECA reivindica el centre de memòria d'Espanya a la presó vella.
- 9 · Acte d'homenatge a Perpinyà.
 - La maleta de J. Tarin.
- 10 · Exposició del camp de Sachsenhausen.
 - Presentacions.
- 11 · Activitats, Exposicions i Homenatges.
 - Xarxa Mai Més.
 - Andalusia.
- 12 · Aragó.
- 13 · Canàries.
- 14 · Castella-Lleó.
 - Catalunya.
- 17 · Extremadura.
 - La Rioja.
- 18 · Madrid.
- 19 · Múrcia.
- 20 · País Valencià.
- 21 · País Basc.
- 22 · Recordem a...
- 23 · Ampliació notícia de la pàgina 7.
- 24 · Tornem a viatjar a Mauthausen.

© Amical de Mauthausen i altres camps de concentració nazis.

Sils, 1 baixos - 08002 Barcelona
Tel. 93 302 75 94

e-mail: info@amical-mauthausen.org

REDACCIÓ: Rosa Toran i Josep San Martín

MAQUETACIÓ: Josep San Martín

Dipòsit legal: B-14.608-2001

S'autoritza la reproducció de fragments citant-ne la procedència.

EDITORIAL

DOS GRANS ESDEVENIMENTS

Aquest any celebrem els 60 anys de la fundació de la nostra Amical i de l'erecció del monument a Mauthausen. Dos esdeveniments estretament relacionats, dels quals evoquem succintament el seu desenvolupament.

La tarda del 3 de maig de 1962 va sortir de París la delegació de l'Amicale en què viatjaven uns 200 supervivents espanyols i francesos enarborant la bandera republicana que onejaria, a partir d'aquell moment, al monument que inaugurarien. Després de visitar Ebensee, Hartheim i Gusen, el dia 6 de maig van arribar a Mauthausen, on després de visitar el camp i, després de fer una cerimònia al monument francès, es van dirigir al monument, projectat per Gérard Choain, cobert per una tela amb els colors de l'enssenya republicana i envoltat de banderes de diferents països.

Un cop va quedar descobert per Émile Valley i Paulino García, es van mostrar sobre la seva base cinc columnes verticals de granit, figurant a la central la imatge, esculpida en bronze, d'una mare (llibertat) sostenint el seu fill ferit; i a les altres quatre columnes sengles inscripcions amb el text en alemany, espanyol, francès i rus: "Homenatge a 7.000 Republicans Espanyols morts per la llibertat". A la peça orquestral de

l'Himne de Riego i els parlaments de representants espanyols, companys francesos, austríacs i brigadistes internacionals, van seguir les ofrenes florals que van deixar completament cobert el monument.

L'acte emotiu va ser la culminació d'un llarg procés que va encarnar els vincles entre els supervivents espanyols i francesos. Al maig de 1958 s'havia inaugurat el monument als deportats francesos, sense que faltés una representació dels espanyols que havien col·laborat en el seu finançament, esdeveniment que va impulsar els debats sobre la conveniència d'erigir-ne un altre que els recordés a ells, per a això es va constituir una comissió encarregada de recaptar fons per a la seva erecció. Oberta la subscripció popular, es va

arribar a una copiosa participació no desvinculada del cobrament recent d'indemnitzacions per part de la RFA, que van sumar un total de 96.893 francs nous, que servien per finançar el projecte, pressupostat inicialment en uns 80.000. Així doncs, és un monument erigit gràcies a les aportacions directes de les víctimes i, per tant, elles i els seus familiars en són els legítims propietaris.

Un dels esculls que calia salvar era aconseguir el permís del Ministeri de

l'Interior austríac, atès que no hi havia espai per a la seva ubicació al parc dels monuments. Una vegada més quedava en evidència el desemparament dels republicans, en no poder comptar amb cap suport del seu país. Finalment es va decidir que fos instal·lat dins del terreny assignat als francesos i les gestions es van accelerar a finals de l'any 1960, amb el vistiplau a la maqueta presentada per l'escultor i l'edició d'una postal amb el dibuix del disseny per distribuir-la entre els supervivents com a reclam per a la seva participació econòmica. Al maig de 1961 es va col·locar la primera pedra, amb la presència d'uns 30 supervivents espanyols, acte que va culminar l'any següent amb el pelegrinatge ressenyat al principi d'aquestes línies.

Aquest esdeveniment està estretament vinculat amb la fundació de l'Amical de Mauthausen i altres camps, el dia 5 de novembre de 1962, quan deportats residents a Espanya es van reunir a la barcelonina Fonda España en un sopar de camaraderia on van assistir el secretari general de l'Amicale, Émile Valley, i el cònsol francès. L'aprovació d'una memòria que acompanyava el projecte d'Estatuts va ser el punt de partida a una tasca ingent que arriba fins als nostres dies. Es tractava d'estrener els lligams afectius entre els aproximadament 100 supervivents que havien tornat a Espanya, les vídues, els fills i altres familiars, i emprendre una lluita col·lectiva en pro dels seus drets morals i materials. A partir d'aquell moment, les trobades, en plena clandestinitat, els intercanvis, les gestions de cara a la consecució de les indemnitzacions de la RFA, els contactes amb els amics francesos, consolidats per la presència espanyola al Consell d'Administració de l'Amicale,

van ser esperonats en la tasca de coordinació i de difusió, atents com estaven de les difícils circumstàncies en què vivien els companys republicans espanyols.

Una prova va ser el viatge per primera vegada, el maig de 1965, d'una àmplia delegació de l'Amical espanyola a Mauthausen, juntament amb l'Amical francesa. Des d'aleshores, les dues associacions no han deixat de col·laborar en projectes i intercanvis, complint així amb la seva obligació moral d'honrar i recordar les víctimes de la barbàrie nazi. I any rere any, en els actes commemoratius de l'alliberament,

Viatge a Mauthausen de 1965

davant dels respectius monuments es manifesta i renova el compromís mutu, tot recordant la lluita dels republicans a França i el suport associatiu als deportats "apàtrides", que van haver d'acollir-se a la generositat dels seus companys francesos per erigir el monument als deportats republicans.

COL·LABORACIONS

EL DANUBIO ROJO

El cordobés Miguel Barragán Criado va sobreviure a la seva deportació a Mauthausen i a Dachau i va ser un col·laborador pioner de la nostra Amical.

Reproduïm el poema que va escriure al cap de pocs mesos de sortir del camp

Cerca del Danubio, blanco por los hielos
rojo por la sangre de los que cayeron
lloran corazones de niños y viejos
penas amargas del hambre en invierno
lejos de la vida, cerca del tormento
sobre una montaña, los esclavos nuevos
sufren y penan de dolor intenso
por su mala suerte su destino negro
en el pasado de lucha, en el presente incierto
Cerebro que arde, por la duda amarga
de esperanzas vivas, ilusiones muertas
lejos de la luz, lágrimas que huyeron
vientos del otoño aguas de entretiempo
manos que florecen, rosas en los dedos

en la primavera del agua y el viento
que riega y que mece el jardín de los muertos
y de pronto, en los blancos campos de nieve
rojas amapolas de sangre van floreciendo
y en el aire flotan olores inciertos
llamas de la vida, de los que se fueron
sombras dolorosas de recuerdos intensos
la noche negra del turbio recuerdo
cerca la alambrada el mañana siniestro
oyéndose a lo lejos los cantos guerreros
vestidos de verde, de esperanzas muertas
victorias oscuras triunfos perversos
cielos profanados de aviones negros
victorias guerreras hospitales llenos
gestos que ordenan, masacrar enfermos
al ritmo de sus cantos, al compás de sus cañones
y esa monstruosa cruz gamada,
que encadena la humanidad
y su falso Dios de sonrisa sádica
y sus verdugos exaltados, tienden sus brazos bárbaros
como pulpos monstruosos, hacia los campos de esclavos.

(Miguel Barragán 1946. Foret de Saou Mont)

Carlos Mordoh, el nostre eficient col·laborador a l'Amical, que ha substituït Laura Fontcuberta, ha satisfet els nostres precs perquè plasmés la trajectòria de la seva àvia, supervivent d'Auschwitz. Amb les seves paraules enriqueix el nostre llegat i contribueix a preservar la memòria de la deportació.

MAZALTOV “FOFÓ” BEHAR

Carlos Mordoh Monforte

Recordo molt vagament el dia en què els meus pares em van explicar que la meva àvia era una supervivent de l'Holocaust. Però recordo perfectament què vaig dir quan em van explicar que havia estat al camp d'Auschwitz: “Aquest lloc és famós”. Tindria uns vuit o nou anys, i sabia molt poca cosa sobre Auschwitz o l'Holocaust. A partir de llavors, de forma incompleta i desordenada, mica en mica la meva àvia paterna em va anar explicant el seu pas per aquell infern.

Mazaltov Behar, *Fofó* per a la seva família i amics, va

néixer a Salònica el 5 d'agost de 1925. Després de varis segles de domini otomà, Salònica havia passat a formar part de Grècia el 1912. En ella hi vivia una importantíssima comunitat jueva, en aquell moment una immensa minoria que durant segles i fins el 1923 havia constituït la seva població majoritària, després de l'expulsió dels jueus de Sefarad per part dels Reis Catòlics, fent merèixer a

aquesta ciutat el sobrenom de “la Jerusalem dels Balcans”. La Fofó va néixer en una família sefardita de classe mitjana, i va viure els primers anys de la seva vida de forma relativament tranquil·la amb el seu pare, sastre de professió, la seva mare i el seu germà petit.

Tot va canviar el 1941, quan la ciutat va ser presa per l'exèrcit alemany, però no va ser fins el 1943 que els nazis iniciaren la deportació dels jueus de la ciutat als camps de la mort. Juntament amb desenes de milers de jueus, la família de la Fofó fou enviada a Auschwitz, on ella seria l'única integrant que sobreviuria. En arribar al camp, amb 17 anys, la Fofó va ser una de les noies seleccionades expressament per a ser traslladades a l'infame Bloc 10: aquell dedicat a l'experimentació amb humans. Es va triar un grup de noies, joves i verges, “les més guapes”, segons la Fofó, per a ser sotmeses a experiments d'esterilització, a

càrrec dels doctors alemanys Horst Schumann i Carl Clauberg. En aquest punt, el relat de la meua àvia es torna confús, segons recordo. Frequentment interromput per les llàgrimes i el dolor, es centrava en dos aspectes: la gana i les conseqüències dels experiments.

La Fofó explicava que durant les sessions li col·locaven una “taula de fusta” al voltant dels malucs, a través de la qual li radiaven rajos X amb l'objectiu d'esterilitzar-la. Després de la primera sessió, durant uns dies la Fofó es va trobar realment malament, amb nàusees i vòmits. Un més després, en Schumann va visitar la meua àvia per a comprovar que havia tingut el període, i la va tornar a sotmetre a una altra sessió. Les sessions de radiació van donar resultat, i uns dies després de la segona sessió els nazis van encarregar al metge jueu Maximilian Samuel que extirpés els ovaris a la meua àvia, un de sa i un altre de podrit (la radiació li va danyar, a més, un ronyó). Durant la seva estada al Bloc 10, la meua àvia va estar a càrrec d'una infermera jueva polonesa anomenada Fela, que li va agafar molt afecte, ja que la Fofó li recordava la seva filla. Després de parlar amb la Fela, el doctor Samuel va realitzar l'operació, després de la qual va tenir una conversa amb la Fofó. Ella li va dir, entre sanglots, que volia ser mare algun dia. Segons explica, en Samuel li va dir que no sabia si la Fofó seria mare algun dia, però que si no tenia fills no seria per la seva culpa. El doctor Samuel havia pres una decisió: extirpar-li l'ovari fet malbé, però deixar-li intacte l'ovari sa. Ell sabia que aquesta decisió li costaria la vida. Posteriorment, a més, la Fela va salvar en dues ocasions a la Fofó del seu pas per les cambres de gas.

He d'introduir aquí un incís: després de la mort de la meua àvia he sabut, entre altres coses, gràcies a la informació proporcionada per l'Esteban González López, metge, professor a la Universitat Autònoma de Madrid i soci de l'Amical de Mauthausen, que existien altres dones supervivents del Bloc 10 d'Auschwitz que expliquen episodis similars, mencionant al doctor Samuel com el seu salvador.

La següent cosa que m'explicava frequentment la meua àvia és que, tenint ella un principi de tuberculosi, els alemanys van evacuar el camp i van obligar als presoners a caminar sobre la neu durant cinc o sis dies, disparant contra tot aquell o aquella que s'aturés a descansar. Més tard vaig saber que aquestes caminares es coneixen com les “Marxes de la mort”. En cert punt del camí, la van fer pujar a un tren amb destinació a Ravensbrück, on la Fofó va estar de trànsit per a continuació passar a Neustadt. Allà, la seva tuberculosi va empitjorar i va viure l'alliberament en un estat de salut molt precari.

Després de la seva terrible experiència, la Fofó va estar un temps recuperant-se a un hospital a Bèlgica, juntament amb altres supervivents, fins que va tornar

a Grècia, on, havent-ho perdut tot, va haver de viure en una casa d'acollida per a supervivents. Al cap de poc va conèixer al meu avi, Charles Mordoh, també jueu de Salònica, que va aconseguir lliurar-se de passar pels camps d'extermini (tot i que va estar pres en diverses presons i camps de treballs forçats), i es va casar amb ell. Es van instal·lar a Atenes, i el 1956 va ocórrer el miracle: el naixement del seu primer i únic fill, el meu pare, a qui van anomenar David Samuel; David pel germà de la Fofó, Samuel pel metge que va sacrificar la seva vida en apiadar-se d'ella.

Dos anys després se'n van anar a viure els tres al Brasil, on van romandre durant vuit anys, per a continuació anar a establir-se a Barcelona, tancant el cercle de l'èxode sefardita. Durant uns anys van viure entre la capital catalana i el poble de Lloret de Mar, localitat on van muntar un negoci de botigues de souvenirs. Finalment, es van instal·lar definitivament a la vila de la Costa Brava, on m'he criat i viscut més de la meitat de la meua vida.

La seva vida a Lloret i Barcelona no va ser fàcil, treballant durament durant les temporades turístiques, i suportant com una llosa el pes de la seva experiència a Polònia, reticent a compartir-la amb el món. El meu avi va morir el 2002, i passats uns anys, la meua àvia va viure un últim període de vida molt intens. El 2007, la Fundació Príncep de Astúrias va decidir entregar el Premi de la Concòrdia a Yad Vashem, l'organització

amb seu a Jerusalem que acull el Centre Mundial de Commemoració de la Shoah. La Fofó va ser una de les persones supervivents de l'Holocaust seleccionades per acompanyar als representants de Yad Vashem a pujar a l'escenari per a recollir el guardó a mans del llavors príncep Felip. Sense haver estat mai particularment monàrquica, la meua àvia va viure aquest

esdeveniment amb una intensa emoció, barreja d'alegria pel reconeixement i de sofriment al reobrir ferides que mai havien arribat a cicatritzar. Durant els anys següents van ser nombrosos els periodistes i estudiosos que es van interessar per les seves vivències, donant-li l'oportunitat de fer pública la seva història.

Passats uns anys d'haver quedat vídua i recuperat el seu cognom de soltera, Mazaltov "Fofó" Behar va morir a Lloret de Mar l'agost de 2012, poc després del seu 87è aniversari. D'ella sempre en recordaré les seves llàgrimes, i el seu increïble somriure que, malgrat tot, va poder conservar.

VÍCTIMES BAIXLOBREGATINES

Xavier Martí, després de *Presos sense delictes* (2021) – llibre sobre els camps del Canal de la Mànega –, ha publicat el febrer de 2022 el volum *Dos molinencs i*

un palmerenc als camps de concentració de Hitler, que ens ofereix la trajectòria de lluita, exili i repressió de Josep Benet Sàbat, Miquel Sabaté Miró i Miquel Llorens Ortiz. Al proper número de Mai Més! podreu llegir l'article sobre aquesta investigació.

INFORMACIONS

CANVI DE VOCALIA A LA JUNTA

Durant el passat mes de gener va causar baixa a la Junta de l'Amical la companya Valerie Esparoner qui, per raons laborals, ens va comunicar la impossibilitat per continuar representant l'Amical al Comitè Internacional de Sachsenhausen.

La Junta de l'Amical ha proposat Tomás Baidal, delegat de l'Amical a Alemanya, com a candidat a la representació dels espanyols en aquest camp. Tomás, per motius professionals, té un profund coneixement del camp i ha col·laborat amb Valerie en diversos projectes, com va ser la seva participació al fulletó publicat el 2021 sota el títol *Republicans espanyols deportats a Sachsenhausen*. Des d'aquestes línies volem mostrar el nostre agraïment més profund a Valerie per la feina feta, durant aquests últims deu anys, a favor de la memòria dels republicans espanyols que van ser deportats a aquest camp.

Valerie Esparoner, participant als actes commemoratius de l'alliberament de Sachsenhausen

Per cobrir la vacant que ha deixat Valerie, la Junta ha nomenat com a vocal Josepa Gardenyes que ha col·laborat amb l'Amical des que va publicar el llibre *Joaquim Aragonés. De Rubí a Mauthausen*, l'any 2014, havent participat de manera molt activa, juntament amb altres voluntaris, en la preparació dels continguts de l'exposició *Republicans espanyols víctimes del nazisme* inaugurada recentment.

NOTÍCIES SOBRE GUSEN

Ens arriben bones notícies des d'Àustria. El govern federal d'Àustria ha iniciat el procés de compra d'alguns vestigis del camp de concentració de Gusen.

Les parts de l'antic camp Gusen I que són a la llista d'adquisició són:

- a) la parcel·la amb els antics edificis de les SS al llarg de la carretera.
- b) la parcel·la amb la Trituradora de pedra.
- c) la parcel·la corresponent a una quarta part de l'antiga Appellplatz (part nord-oriental).
- d) els murs enormes que envolten l'Appellplatz, que daten de l'època del camp.

Al maig ja es va adquirir un gran terreny davant de la nova entrada al sistema de túnels de Bergkristall. Hi ha murs i restes de la via fèrria de Gusen a Bergkristall a terra.

El que encara no és al·listat:

- els edificis en possessió de la família Danner: La Jourhouse amb el jardí (una part de l'Appellplatz),
- els dos edificis de maó Blocs 6, 7 i 8.

- el lloc i la carretera recent construïda que és la part de l'Appellplatz oest, en possessió de la família Danner.

- les pedreres *Kastenhofer Bruch*, *Gusener Bruch* i *Kastenhofer Oberbruch*.

- l'edifici del bordell i dues cases privades (construïdes després del 1958, reemplaçant els antics blocs ABCD establerts a l'Appellplatz el 1944) estan habitades de forma privada i ara no són objecte de compra.

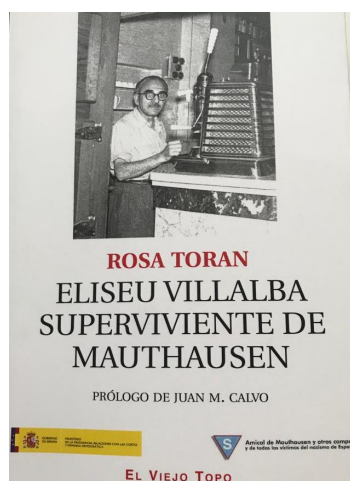
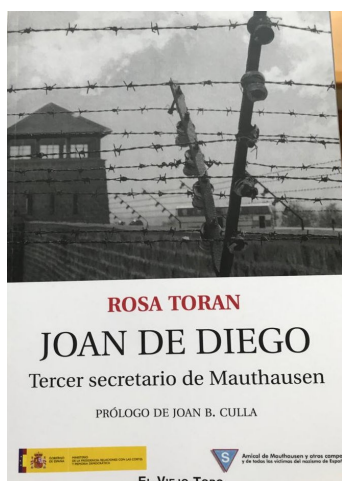
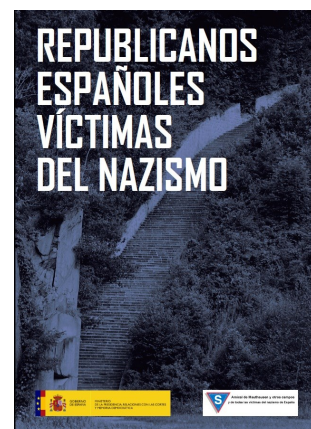

CONVENI AMB EL MINISTERI DE LA PRESIDÈNCIA, RELACIONS AMB LES CORTS I MEMÒRIA DEMOCRÀTICA DEL GOVERN D'ESPANYA

Durant l'any 2021, d'acord amb aquest conveni, s'han desenvolupat les activitats següents:

-Publicació dels llibres *Joan de Diego, tercer secretari en Mauthausen* i *Eliseu Villalba, superviviente de Mauthausen*, l'autoria dels quals és de Rosa Toran. Responem amb aquests treballs a les reiterades peticions de la traducció al castellà de la biografia de Joan de Diego i al compliment del deure de divulgar la història dels republicans deportats, com és el cas d'Eliseu Villalba, un dels fundadors de l'Amical i que va deixar com a llegat unes memòries que, pel seu caràcter incomplet, s'han intercalat en un relat de caràcter biogràfic. Tal com hem informat per mitjà de correus, a Amical disposem d'exemplars per regalar als socis.

-Exposició *Republicanos españoles víctimas del nazismo*, per al coneixement i la divulgació dels ciutadans i ciutadanes espanyols que van ser víctimes del règim nacionalsocialista durant la Segona Guerra Mundial. L'exposició va ser presentada l'1 de febrer passat, a la seu de CCOO a Barcelona, pel president de l'Amical, Joan M. Calvo Gascón, el secretari d'Estat de Memòria Democràtica, Fernando Martínez i Rosa Toran com una de les comissaries. A l'acte van assistir amics i socis, entre els quals hi havia, Llibert Villar, president d'honor de l'Amical, el Director del Memorial Democràtic de la Generalitat de Catalunya, Vicenç Villatoro, el Director

del Gabinet del Secretari d'Estat de Memòria Democràtica, Alfonso Berlanga i la delegada del Govern a Catalunya, M.ª Eugenia Gay. Els 29 panells que conformen la mostra són el resultat d'un llarg treball, en què ha estat molt notable la implicació dels voluntaris Xavier Alsina, Elvira Fernández i Josepa Gardenyes, prestant una inestimable ajuda a les comissaries Concha Díaz i Rosa Toran. L'exposició comptarà en el futur amb una versió digital i amb uns materials didàctics per facilitar la feina als centres educatius, tasca en què estan treballant actualment aquestes persones.

-Publicació d'opuscle del camp de concentració de Ravensbrück per divulgar la trajectòria i les històries del voltant de 120 espanyoles que van ser deportades al camp nazi.

-Digitalització de l'Arxiu de la Videoteca Històrica (vídeos analògics) per a la conservació del nostre patrimoni documental i en aquest cas, els arxius.

CRIDA DELS MEMBRES DELS COMITÈS NACIONALS I INTERNACIONALS DELS ANTICS CAMPS DE CONCENTRACIÓ I EXTERMINI NAZIS

El 28 de febrero los Comités de *Auschwitz, Buchenwald-Dora, Dachau, Flossenbürg, Mauthausen, Natzweiler-Struthof, Neuengamme, Ravensbrück y Sachsenhausen* hicieron público este comunicado:

Atureu aquesta guerra immediatament!

Com a guardians de la memòria de les víctimes dels camps d'extermini i concentració nazis i dels valors que van defensar –sovint fins a la mort– els representants sotasignats dels Comitès Nacionals i Internacionals dels Camps Nazis, fidels als Juraments proclamats a l'Alliberament i fidels a les realitats històriques fundacionals, declarem:

Entre els supervivents soviètics dels camps nazis que, a la primavera de 1945, van abandonar els llocs on s'havien enfrontat a la mort durant anys, els més nombrosos solien ser russos i ucraïnesos. Tots compartien l'esperança de convertir-se en testimonis i actors d'un món nou, alliberat i pacífic.

Russos i ucraïnesos havien estat registrats pels nazis sota la mateixa categoria de presoners, van haver d'enfrontar-se a les mateixes privacions, humiliacions i situacions de perill per a la vida. Només podien confiar en la solidaritat entre els deportats per sobreviure. Tots ells havien participat en la lluita comuna contra l'agressor nazi, com a ciutadans de la Unió Soviètica.

Han sorgit nous estats, però la història comuna i els

vincles humans forjats per la història no s'aturen a les fronteres nacionals. Cap dels que van patir la guerra, cap dels que carreguen amb el dolorós llegat, pot suportar la perspectiva de tornar a temps tràgics. Tots ells estan units avui en considerar, en paraules del Jurament de Mauthausen, “aquesta llibertat reconquerida com un bé comú de tots els pobles”.

Com a portadors de la memòria de les víctimes del nazisme, els signants d'aquesta crida denunciem l'ús de les paraules *desnazificació* i *genocidi* per a justificar l'atac a Ucraïna. Estem legitimats per assenyalar el pes de la tragèdia que encobreixen. No podem acceptar que s'abusi tant d'aquestes paraules.

El Testament de les dones de Ravensbrück (Manifest de Neubrandenburg), els Juraments i Manifests de Buchenwald, Mauthausen –als llocs dels camps recent alliberats– i després a Ravensbrück, Dachau i Neuengamme, criden a la convivència pacífica entre tots els pobles, en pau, en democràcia i la sobirania de les nacions.

Condemnem la guerra contra Ucraïna, que posa en perill la pròpia existència d'aquest país i la pau a Europa. Aquest atac militar és una violació clara del dret internacional. Estem convençuts que qualsevol conflicte polític es pot resoldre a la taula de negociacions si les dues parts donen mostres de raó i humanitat.

Atureu aquesta guerra immediatament!

PROGRAMA STOLPERSTEINE A BARCELONA

Barcelona posa en marxa un programa que culminarà amb la instal·lació de nou Stolpersteine en memòria de persones deportades a camps de concentració nazis. La regidoria de Memòria Democràtica de l'Ajuntament de Barcelona impulsarà, juntament amb tres instituts de secundària de la ciutat i els Amicals de Mauthausen i Ravensbrück, un projecte de recuperació de la memòria i homenatge a les persones de la ciutat de Barcelona que van ser deportades a camps de

concentració nazi, i que culminarà amb la col·locació de nou llambordes de memòria, les anomenades Stolpersteine, a punts diferents de la ciutat.

Els alumnes de 4rt d'ESO i 1er de Batxillerat dels instituts *Francisco de Goya, Quatre Cantons i XXV Olimpíada* seran els que duran a terme el projecte, acompanyats per les dues Amicals i l'Ajuntament de Barcelona. Durant el curs 2021-2022 cada institut seleccionarà tres biografies de persones deportades a partir del cens dels Amicals, que també els aportaran coneixements tècnics i documentals perquè puguin treballar les seves històries de vida i els contextos social i històric que van afavorir l'ascens del feixisme i del nazisme.

A partir d'aquest treball faran una proposta de

Alumnes de l'Institut XXV Olimpíada, a la seu de l'Amical de Mauthausen amb Llibert Vilar i Rosa Toran.

col·locació de les Stolpersteine en indrets de la ciutat relacionats amb la biografia de les persones homenajades.

Aquest projecte s'ampliarà durant el curs 2022-2023 i arribarà a tots els districtes a través de 10 instituts per tal de donar cobertura a tota la ciutat, amb la voluntat de la regidoria de Memòria Democràtica de potenciar la dimensió comunitària i educativa de la pràctica memorial, i ajudar a ampliar-ne l'abast territorial, mitjançant actuacions pràctiques pròpies de la metodologia de l'aprenentatge i servei, a més d'esdevenir una escola pràctica dels principis i valors antifeixistes.

La iniciativa neix enguany com a prova pilot amb la voluntat que entri a formar part de la Convocatòria Unificada de Programes Educatius del Consorci d'Educació. Per això, es dissenyarà una metodologia pròpia per a abordar aquesta temàtica, que es pugui desenvolupar des de diferents assignatures del progra-

Alumnes de l'Institut Goya a l'Amical amb Llibert Vilar

ma educatiu de 4rt d'ESO i 1er de Batxillerat

Les persones que treballaran els instituts són:

Lluís Villar, Florián Ibáñez, Josep Fort, Francesc Boix, José Alcubierre, Carme Buatell, Ferran Masip, Sabatía Morand i Vicenç Vidrier.

En el marc d'aquest projecte, un grup d'alumnes de l'Institut XXV Olimpíada ha realitzat una sessió de treball a la seu de l'Amical, durant la qual han pogut sentir els testimonis de Llibert Villar i Carles Mordoh, les explicacions històriques de Rosa Toran i contrastar-les amb la documentació, prèviament seleccionada, que conservem a la Amical, alhora que se'ls han ofert eines bibliogràfiques per treballar.

A l'Institut Quatre Cantons, Lourdes Vidrier va fer una xerrada sobre Vicenç Vidrier i Ferran Palau en feu una sobre Ferran Masip.

DES D'ANDALUSIA A BUCHENWALD, QUELCOM MÉS QUE UN VIATGE DE MEMÒRIA. MENTORS EDUCATIUS I EDUCACIÓ ENTRE SEMBLANTS

Pretenem desenvolupar un procés educatiu que trenca amb els esquemes tradicionals dels processos d'ensenyament-aprenentatge desenvolupats als viatges de memòria. A més de la figura de l'expert que aporta contingut i dissenya activitats, constituït per personal del memorial que es visita, hi trobem la dels docents acompanyants que actuaran com a guies o facilitadors de l'aprenentatge. A ells s'hi suma la figura del mentor educatiu. A cada estudiant de secundària o batxillerat se li assigna un estudiant universitari, que actua com a mentor de l'anterior, amb formació prèvia al tòpic sobre el qual pivota tota l'experiència: la Shoà.

Així concebut, el mentor es configura com una relació entre una persona amb més experiència i coneixement, que ajuda des de la pràctica pedagògica a millorar el desenvolupament i les competències dels seus monitoritzats, assumint la diversitat d'interessos d'aprenentatge de l'alumnat. Per això cal crear un ambient de confiança perquè l'estudiant es converteixi en protagonista del seu propi desenvolupament, no només intel·lectual, sinó personal i emocional, caminant cap a la seva autonomia i prenent la iniciativa del seu procés d'ensenyament-aprenentatge. Així mateix,

desenvolupa processos d'aprenentatge per adquirir competències més eficaces, possibilitant la transferència a diferents àmbits del desenvolupament personal i social. Potencia així competències com l'autoestima, el compromís, la col·laboració, promovent la participació i les relacions interpersonals.

En un segon moment, també es pretén desenvolupar un procés de formació entre parells en què les persones eduquen i informen altres que pertanyen al mateix grup social. Aquesta funció l'assumeixen els estudiants participants a l'experiència, alhora que amplien el seu impacte en comunicar la seva experiència als companys al centre educatiu d'origen. Partim de la idea que els parells són fonts d'informació més fiable i creïble per a la gent jove, en compartir experiències similars i parlar un "mateix llenguatge", així s'amplia el seu potencial de transferència. Aquesta dinàmica aporta un marc més distès perquè els joves puguin reflexionar sobre les connexions entre el passat i el present, alhora que els ajuda a millorar la seva competència comunicativa, facilita l'autoconfiança i ofereix oportunitats de lideratge educatiu.

Buchenwald

És impossible comprendre la història contemporània sense conèixer la història de la Segona Guerra Mundial, ni els horrors que aquesta va portar aparellats, ni les ideologies totalitàries que la van motivar, una de les expressions de la qual va ser la construcció d'un dels camps de concentració més importants instaurats a la Alemanya nazi: Buchenwald.

Conèixer ajuda a entendre i entendre ajuda a evitar que coses així tornin a succeir. És per això que viatjar als espais que constitueixen la topografia de l'horror a Europa sigui la millor estratègia d'aprenentatge que puguem tenir per transmetre coneixement i valors d'humanitat, tolerància i respecte com a llegat millor que podem deixar als nostres joves en la construcció una societat més justa. Per això, i atenent aquestes necessitats envers la nostra història futura, la Facultat de Ciències de l'Educació de la Universitat de Sevilla i l'IES Gonzalo Nazareno de Dos Hermanas (Sevilla) han posat en marxa un programa educatiu amb 20 alumnes –al qual s'ha sumat l'Amical de Mauthausen i altres camps durant aquest curs escolar–, on les noves generacions trobin una oportunitat per construir un món millor que el que van viure els nostres avantpassats a la primera meitat del segle XX en una estada-taller d'una setmana a el camp de Buchenwald (Alemanya). I així, a través de la visita i el coneixement directe de l'escenari mateix on es va desenvolupar la història més recent d'Europa serem capaços de veure, sense filtres (llibres de text, documentals, novel·les, etc.) el veritable abast del que el home va ser capaç de fer-se a si mateix, adoptant amb perspectiva històrica i humana l'anàlisi de problemes actuals (antisemitisme, intolerància, totalitarismes, etc.), in-

tentant trencar amb la màxima escrita a l'entrada del bloc número 4 del camp d'Auschwitz: “aquell que no coneix la seva història està condemnat a repetir-la”, ja que molts dels nostres joves desconeixen la veritable magnitud de l'Holocaust, i del que ha passat a compatriotes espanyols que van patir el rigor i la inhumanitat del sistema concentracionari nazi després de fugir del sense sentit d'una guerra civil fratricida motivada després del cop militar franquista el 1936.

La visita a Buchenwald és una oportunitat per conèixer el funcionament criminal d'un camp de concentració, molt allunyat dels programes turístics a l'ús, ja que l'estada i el desenvolupament d'activitats es realitzaran en tot moment a les mateixes instal·lacions concentracionàries seguint un objectiu formatiu clar que pretén generar una consciència crítica entre els participants davant dels totalitarismes i en pro d'una visió ètica lligada als drets humans.

Durant l'estada a Buchenwald, l'estudiant serà el veritable protagonista d'aquesta experiència ja que l'estudi del camp, des de la seva construcció fins al seu alliberament i posterior desmantellament parcial serà abordat a través de tasques de detecció d'objectes encara presents al terreny, identificació, restauració i catalogació per ser exhibit en una exposició permanent dins el mateix camp. Entre altres, en dos antics edificis de les SS usats a la RDA com a edificis administratius i alberg juvenil, a més de la visita al camp en si mateix. Coneixem la història i sabem que l'odi, la intolerància, la xenofòbia, l'antisemitisme, el racisme i els totalitarismes han produït i produeixen estralls a totes les societats.

L'objectiu a llarg termini que pretenem assolir amb aquesta activitat innovadora és generar un espai per als joves, en el qual puguin reflexionar i discutir sobre els valors que necessitem per viure en una societat inclusiva, que respecti el dret a la diversitat i desterris els discursos d'odi, per aconseguir una societat basada en els principis democràtics i propis de l'ètica inspiradora dels Drets Humans.

L'activitat es desenvoluparà del 15 al 23 d'abril del 2022, comprendrà les visites a Berlín, Weimar, Buchenwald, Erfurt i Mittelbau Dora, i seran els professors responsables Miguel Àngel Ballesteros Moscoso (professor de la US) i Daniel Mir Arenas (professor de secundària i batxillerat).

(Veure més informació a la pàgina 23...)

AMECECA DEMANA QUE ES TRANSFORMI LA PRESÓ VELLA DE CÀCERES EN EL CENTRE DE MEMÒRIA D'ESPANYA

L'Associació Memorial al Cementiri de Càceres (Amececa) ha sol·licitat al Govern d'Espanya que l'antiga Presó Provincial de Càceres, propietat del Ministeri de l'Interior, albergui el centre de memòria d'Espanya, una de les iniciatives que contemplaria la futura

Llei de Memòria Democràtica que s'està tramitant. Amececa va fer aquesta reivindicació durant la celebració de la vuitena jornada-homenatge als represaliats pel franquisme a la ciutat de Càceres, que va tenir lloc el dia 12 de març en què van tornar a reunir-se famili-

ars de víctimes i represaliats del franquisme arribats des de diferents punts del país. L'acte va començar amb una marxa des de l'antiga presó fins al cementiri, on va tenir lloc l'homenatge a les víctimes.

José Hinojosa, vicepresident d'Amececa i delegat a Extremadura de l'Amical de Mauthausen i altres camps, va afirmar que el tema es tractarà properament en una Comissió Constitucional i, a més de les firmes que s'estan recollint, es compta amb suport internacional.

Càceres: Marxa des de l'antiga presó

ACTE D'HOMENATGE A PERPINYÀ

El 18 de febrer es va celebrar un acte d'homenatge i

record als refugiats de la Guerra d'Espanya enterrats al cementiri de l'Oest entre 1939 al 1942.

La fossa del cementiri de Perpinyà és, probablement, la més gran de les causades per l'exili de 1939, i hi reposen les restes d'internats als camps d'Argelers, Sant Cebrià i el Barcarès morts en hospitals de la capital del Rosselló. La data de l'homenatge coincideix amb l'aniversari dels primers enterraments de republicans, registrats en aquell cementiri.

L'acte de recuperació de la memòria d'aquestes víctimes mortes en exili ha estat possible gràcies a la recerca feta per tres historiadors catalans, Jordi Oliva, Martí Picas i Noemí Riudor, que han permès documentar el nom de 841 exiliats republicans que hi van ser enterrats.

LA MALETA DE JOAQUÍN TARÍN

El 4 de febrer es va estrenar a Sueca (València) el documental *La maleta de Mauthausen* dirigit per Manuel Rosell i Lucas Moro. La Coordinadora d'Associacions Memorialistes del País Valencià ha fet possible la producció d'aquest documental.

Fotograma de la pel·lícula

Adrián Blas Mínguez, delegat de l'Amical al País Valencià i bon coneixedor de la deportació, després de molts anys de recerca, explica el següent:

“El deportat Joaquín Tarín, va néixer a Amposta, encara que ell –i així m'ho van manifestar Ramiro Santesteban, Lázaro Nates i Rafael Álvarez, arran d'una documentació que ells em van donar quan els vaig visitar a París– sempre se n'havia considerat un més de Sueca; a més a la seva església figurava que era natural de Sueca.

La maleta no va viatjar de Sueca a Mauthausen, això no és creïble; i és totalment fals que recentment hagi anat a parar a les seves nétes, la Rosa i la Virtú, ja que

fa anys que la tenen i la Rosa és qui la guarda”.

El dia 2 de febrer les nétes de Joaquín Tarín van participar en un homenatge radiofònic al costat d'Adrián Blas Mínguez, que va parlar sobre les valencianes i valencians deportats als camps nazis.

El 23 de febrer, al Palauet d'Aïora de València, va te-

Virtu, Rosa i Adrián Blas a l'homenatge radiofònic

nir lloc l'exposició de la maleta amb documentació i fotografies i la projecció del documental. A l'acte van assistir el president de l'Amical de Mauthausen i altres camps, Joan M. Calvo, el president de la Coordinadora d'associacions memorialistes de PV, Àngel González, el responsable de Memòria Històrica de la FVMP, Eugeni Rozalén, Rosa Tarín, néta del deportat Joaquín Tarín, Adrián Blas Mínguez, delegat de l'Amical i membre de la Coordinadora d'associacions memorialistes del PV.

EXPOSICIÓ SOBRE EL CAMP DE SACHSENHAUSEN

Marcel Biosca, que fou guia del camp de concentració de Sachsenhausen durant dos anys, és el comissari de l'exposició *El camp de concentració de Sachsenhausen (1936-1945). Propaganda, manipulació i confrontació de narratives*, que es complementa amb una proposta didàctica per explicar a diferents públics la història i el funcionament del camp. Tot això és el resultat del seu treball final com a estudiant del màster de recerca avançada en estudis humanístics de la URV (Universitat Rovira i Virgili), una part del qual

s'ha transformat en una exposició al CRAI (Centre de Recursos per a l'Aprenentatge i la investigació). Aquesta exposició apropa al públic el camp de Sachsenhausen i contraposa les diferents versions de víctimes i botxins mitjançant la contraposició entre les fotografies propagandístiques dels nazis i els dibuixos dels presoners, gràcies al material recopilat per Biosca a diferents arxius, el Memorial i museu de Sachsenhausen o el Servei Federal de Seguretat de Rússia.

PRESENTACIONS

Saló del llibre d'Argelès

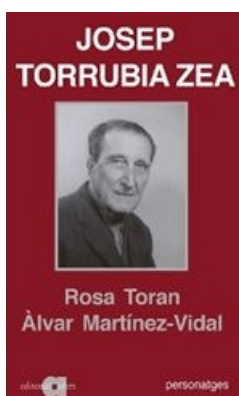
Dins dels actes de la commemoració de La Retirada celebrats a diferents localitats del sud de França (Argelès, Colliure, Ceret, Elna...), el dia 20 de febrer va tenir lloc el Saló del Llibre a Argelès on l'Amical

de Mauthausen i altres camps va participar amb un estand i es van presentar els dos darrers llibres publicats per l'Amical sobre els deportats supervivents Joan de Diego i Eliseu Villaba.

El metge Josep Torrubia Zea

Organitzat per l'Ajuntament del Masnou, el dia 3 de març es va presentar el llibre *El metge Josep Torrubia Zea*, lliurepensador, maçó i socialista, escrit pels historiadors Rosa Torán i Àlvar Martínez-Vidal, especialista en la trajectòria dels metges al exili. Entre altres aspectes cal destacar que Torrubia va ser el primer director de l'Hospital Varsòvia de Tolosa, on van ser atesos alguns deportats en arribar a França.

Josep Miret Musté (1907-1944), Conseller de la Generalitat, deportat i mort a Mauthausen. Militància política, acció institucional i lluita antifeixista.

En el marc de les IV Jornades de Memòria Històrica organitzades per l'ajuntament de Ripollet, el dia 3 de febrer, Rosa Toran va presentar el aquest llibre sobre Josep Miret Musté (1907-1944). Josep Miret fou un home compromès políticament durant la Segona República. A l'exili Josep Miret fou detingut per les seves activitats com a resistent; deportat i assassinat en un *kommando* de Mauthausen.

Mujeres en el exilio republicano de 1939. Homenaje a Josefina Cuesta.

El 21 de febrer es va presentar a la sala d'actes de l'Institut Cervantes a Madrid, el llibre *Mujeres en el exilio republicano de 1939. Homenaje a Josefina Cuesta* editat pel Ministeri de la Presidència, en què han participat Joan M. Calvo i Rosa Torán amb una comunicació que, sota el títol "Memòries militants des de l'exili", recull les trajectòries de Delfina Tomás Vidal, Isabel Vicente García. María Olivart Casares i Constanza Martínez Prieto, totes relacionades, directament o indirectament, amb l'Amical. Van presentar l'acte Carmen Noguero, secretària general de l'Institut Cervantes, i Fernando Martínez, secretari d'Estat de Memòria Democràtica, amb la participació d'Ángeles Egido i Rocío Negrete del departament d'història de la UNED. L'acte es va clausurar amb l'actuació musical de Cuco i Luisa Pérez.

ACTIVITATS. EXPOSICIONS I HOMENATGES

A més de les nombroses xerrades realitzades per part de membres de l'Amical de Mauthausen i altres camps a Instituts i centres educatius, que seria llarg de ressenyar, destaquem les següents activitats i homenatges:

XARXA MAI MÉS

Durant aquest any han estat diverses les localitats que, havent-se adherit prèviament a la Xarxa Mai Més, han signat un conveni de col·laboració amb l'Amical de Mauthausen: Caldes de Montbui, Cerdanyola, Rubí i Roda de Berà. Uns convenis de col·laboració per a la concreció d'activitats diverses sobre la memòria de la deportació republicana, amb l'objectiu de prevenir els perills que suposen els discursos de l'extrema dreta entre la ciutadania.

Acte d'homenatge a Rubí

La Junta de l'Amical va aprovar organitzar la celebració del Dia de la Memòria de l'Holocaust i la Prevenció dels Crims contra la Humanitat de forma rotatòria en alguna de les localitats de la Xarxa "Mai Més". Aquest any la celebració va tenir lloc a Sant Boi de Llobregat el dia 30 de gener a la plaça de Mercè Rodoreda i va comptar amb l'assistència de nombroses

Acte en memòria de l'Holocaust a Sant Boi

persones, familiars de les víctimes santboianes i socis de l'Amical. Hi intervingueren, entre representants d'entitats i col·lectius, el president de l'Amical, Joan M. Calvo i l'alcaldesa de la localitat, Lluïsa Moret.

La companyia *Versos sobre Pentagrama* –que havia presentat aquest espectacle la tarda anterior a Can Niño– va interpretar diverses peces musicals i l'acte va acabar amb una ofrena floral davant de la placa dedicada als deportats de la localitat.

ANDALUSIA

Del 27 de gener al 13 de febrer, Còrdova. Exposició: *Volver del olvido. Memoria robada: deportados cordobeses a campos de concentración nazis*. Aquesta exposició recorre en 30 cartells la història de 75 homes de la comarca dels Pedroches deportats a camps nazis. El dia 28 de gener es va inaugurar l'exposició amb la presència del Secretari d'Estat de Memòria Democràtica, Fernando Martínez López.

28 de gener, Còrdova. Inauguració de l'exposició *Volver del olvido* al Palau de la Merced, seu de la Diputació de Còrdova on es va exhibir fins al 13 de febrer. Posteriorment s'ha traslladat a diferents centres educatius amb l'objectiu de conscienciar els joves sobre la importància de la recuperació de la Memòria

Democràtica.

Un total de 345 cordovesos van ser deportats als camps nazis, dels quals uns 243 van trobar la mort en deportació.

L'exposició està organitzada en tres blocs repartits en 30 panells que comprenen l'exili, la deportació i les biografies dels deportats.

L'exposició ha comptat amb la col·laboració de l'Amical de Mauthausen i altres camps així com de la fundació Günter Demnig encarregada d'honorar les víctimes del nazisme creant el monument memorial més gran de víctimes del món.

L'exposició es completa amb l'audiovisual *El deportado noche y niebla de Torrecampo*.

Del 24 de gener al 25 de febrer, Benalmádena-Arroyo de la Miel (Màlaga). Exposició *Imágenes y Memoria de Mauthausen* a la Casa de la Cultura.

28 de gener, Sevilla. A la sala d'actes de la Facultat de Ciències de l'Educació de Sevilla va tenir lloc un acte de commemoració de la memòria de l'Holocaust. Va presidir l'acte Mª Luisa Gómez Castaño, tinent d'alcalde i delegada d'educació de l'ajuntament de Sevilla. A l'acte van participar el nostre delegat a Andalusia, Àngel del Río, i el membre de la Junta de l'Amical, Alex Rigol.

Posteriorment, Alex Rigol va fer una conferència sobre *Els republicans espanyols al camp de concentració de Buchenwald i al de Mauthausen*.

Àngel del Río, va parlar sobre *Els Andalusos a l'Holocaust*.

A continuació, hi va haver una taula rodona sobre: *La memòria a les aules. Experiències educatives*, moderada per Daniel Mir i en què van intervenir Vicente Pérez i José A. Pineda, professors de diversos Instituts de Secundària de Sevilla.

ARAGÓ

27 de gener, Saragossa. Al palau de l'Aljaferia, seu de les Corts d'Aragó, es va celebrar l'acte central d'Aragó en memòria de les víctimes de l'Holocaust. Convocat per Rolde de Estudios Aragoneses (REA) i Amical de Mauthausen i altres camps, l'acte va tenir la calidesa habitual d'aquesta convocatòria que es repeteix des de l'any 2010 i que convoca a representants dels diferents col·lectius de víctimes de l'horror nazi: jueus, gitanos, discapacitats, represaliats polítics –entre ells els republicans espanyols–, perseguits per la seva orientació afectiva-sexual o per la seva confessió religiosa i els nens i els adolescents. Els diferents col·lectius van encendre les espelmes del record a les víctimes i van donar testimoni en el record. Els joves de l'IES L'Azucarera, que fa anys que treballa el tema de la memòria de la deportació juntament amb l'Amical de Mauthausen, van representar en aquesta ocasió els nens i adolescents víctimes del nazisme. Pilar Gimeno, neboda de la deportada aragonesa a Ravenbrück Elisa García, va parlar en nom de les deportades i deportats

republicans.

L'acte va concloure amb les intervencions dels organitzadors, Mª Luisa Royo, per REA i Josep San Martín, per l'Amical de Mauthausen, tancant l'acte el president de les Corts d'Aragó, Javier Sada.

27 de gener, Sariñena (Osca). Els alumnes de l'IES Monegros Gaspar Lax de Sariñena van fer el seu petit homenatge als veïns de Sariñena que van patir l'horror nazi, davant de la placa que els recorda al parc de la Pau del poble. Els alumnes van escriure missatges en uns coloms de paper que van penjar a l'olivera adjacent, com: "No a les guerres", "Mai més" "La Pau comença amb un somriure", "La Pau i la Justícia són dues cares de la mateixa moneda" ... Sens dubte quan ells passegin per aquest parc recordaran els sarinye-

nencs que van donar la seva vida per la llibertat i la democràcia que ara tots gaudim. La professora Cruz Ullod, familiar de deportat i sòcia de l'Amical, va participar activament en els actes.

9 de febrer, Saragossa. L'Ateneu Republicà de Saragossa i l'Amical de Mauthausen –membres de la Plataforma d'Associacions Memorialistes d'Aragó– van organitzar una jornada de divulgació sota el títol *Conèixer l'Holocaust: història, memòria i imatges* amb una conferència del professor Jesús Inglada Atarés, que té una llarga experiència educativa sobre aquesta matèria. En nom de l'Amical va intervenir Pilar Jodrá, sòcia de l'Amical i familiar del deportat Antonio Rodríguez Jodrá.

24 de març, Alcanyís (Terol). Dins dels actes que s'han organitzat a Alcanyís al llarg del mes de març sobre la recuperació de la Memòria democràtica, el dia 24 es va fer la projecció del documental *Aragoneses en el infierno de los campos de concentración*, de Mirella Abrisqueta. Posteriorment va haver-hi un interessant col·loqui dels assistents amb Josep San Martín, delegat de l'Amical a Aragó, centrat en la deportació dels republicans als camps nazis.

CANÀRIES

Diverses activitats s'han realitzat per iniciativa d'Àngel Quintero de l'*Instituto Encuentro Canarias-Israel*, al qual agraïm el seu suport, compromís, entusiasme i esforç, ja que permeten avançar en el camí del coneixement de la deportació espanyola i establir lligams de col·laboració entre institucions de diferents àmbits.

Fundació Juan Negrín a Las Palmas de Gran Canària

Exhibició de la nostra exposició *Resistentes y Deportadas* des del 3 de febrer al 18 de març a la seu de la Fundació, que va comptar amb gran difusió als mitjans de comunicació i assistència. El 17 de febrer,

Exposició Resistentes y Deportadas a la Fundació Negrín

Concha Díaz, vicepresidenta de l'Amical, va impartir la conferència “*Republicans Espanyols deportats als camps de concentració nazis*”. Agraïm a José Medina Jiménez, president, i Cristina Martín, assessora històrica de la Fundació, totes les atencions rebudes durant la nostra visita a Las Palmas, així com el seu suport entusiasta i compromís amb els objectius de la nostra associació.

Conferència de Concha Díaz

Real Sociedad Económica de Amigos del País de Tenerife, La Laguna (Tenerife)

Dins del cicle Sefarad, el 18 de febrer Concha Díaz, va impartir la conferència *La deportació republicana als camps de concentració nazis* al saló d'actes d'aquesta societat. Agraïm al director d'aquesta institució i exrector de la Universitat de La Laguna, José Gómez Soliño, les paraules durant la presentació de l'acte.

CASTELLA - LLEÓ

31 de gener, Àvila. Acte institucional organitzat per l'Ajuntament al Palau de Superunda-Caprotti, amb la participació de Concha Díaz Berzosa, en nom dels republicans espanyols, en l'encesa de la tercera espelma per la memòria dels altres col·lectius que van patir la persecució nazi.

3 de febrer, Segòvia. A La Alhóndiga, seu de l'Arxiu Municipal, es va celebrar l'acte institucional del Dia de l'Holocaust organitzat per l'ajuntament de Segòvia. Hi van intervenir l'alcalde, Clara Luquero, el cap de premsa de l'ambaixada d'Israel a Espanya, Uriel Macias, la directora executiva de la Federació de les Comunitats Jueves d'Espanya, Carolina Aisen, i el director general del Centre Sefarad-Israel, Miguel de Lluc. En record d'Annette Cabelli, supervivent morta el 13 de gener del 2021, es va emetre un vídeo amb el seu testimoni. Concha Díaz Berzosa, en nom dels republicans espanyols, va participar en l'encesa de les sis espelmes del Record.

CATALUNYA

Del 26 de novembre de 2021 al 4 de gener de 2022, Solsona (Lleida). Exposició: *Mauthausen, l'univers de l'horror* a la seu del Consell Comarcal del Solsonès.

17 gener, Mataró (Barcelona). Intervenció a Ràdio Mataró de Rosa Toran sobre la memòria republicana.

20 de gener, Barcelona. Gràcies a la intervenció de Xavier Alsina, soci d'Amical, Concha Díaz va partici-

par a la sessió virtual del Club de Lectura organitzat pel Memorial Democràtic i el Grup de Treball del Departament d'Educació, amb la lectura i el debat de l'obra de *Los amnésicos. Historia de una familia europea* de Géraldine Schwarz. Va iniciar la sessió Vicenç Villatoro, director del Memorial Democràtic.

26 gener, Barcelona. Acte institucional de l'Ajuntament de Barcelona i la Generalitat de Catalunya, a la Plaça Sant Jaume, amb intervenció de l'alcalde i la Consellera de Justícia. Encesa de les espelmes pels diferents col·lectius, en nom dels deportats republicans, la nostra sòcia Madeleine Mateu, filla del deportat Josep Mateu.

Madeleine Mateu va encendre l'espelma en memòria dels republicans

25 gener, Lleida. Dins de les activitats programades en el conveni entre l'Ajuntament de Lleida i l'Amical per a l'any 2022, Rosa Toran impartí la conferència *Montserrat Roig i els catalans als camps nazis: un llarg procés d'elaboració i la vigència actual*. Tot i les restriccions de públic imposades per la pandèmia, la sala es va omplir en l'aforament màxim permès.

27 de gener, Barcelona. Acte institucional en Memòria de les Víctimes de l'Holocaust, celebrat, al Palau del Parlament de Catalunya, amb la intervenció dels alumnes que van glosar la història dels diferents col·lectius. Cristina Vallverdú va encendre l'espelma en nom dels republicans.

Parlament de Catalunya

27 de gener, Rubí (Barcelona). Coincidint amb el Dia Internacional a Memòria de les Víctimes de l'Holocaust, l'alcalde Ana María Martínez i el president de l'Amical, Joan M. Calvo, van signar un conveni per desenvolupar activitats de forma conjunta en aquesta localitat vallesana. A l'acte van assistir regidors dels diferents grups del consistori i Josepa Gardenyes, sòcia col·laboradora de l'Amical.

Firma del conveni amb l'ajuntament de Rubí

27 de gener, Sabadell (Barcelona). A la plaça Montserrat Roig i davant el monòlit en memòria dels sabadellencs deportats als camps nazis, va tenir lloc l'ofrena floral i l'acte institucional en memòria dels sabadellencs deportats als camps nazis i de totes les víctimes de l'Holocaust amb les intervencions del president de l'Amical i l'alcalde de la ciutat, Marta Farrés.

Acte en memòria de l'Holocaust a Sabadell

L'ajuntament va organitzar diferents actes per recordar i sensibilitzar els ciutadans sobre el nazisme i la depor-

tació:

-28 de gener. *Domicili inconegut*, adaptació teatral inspirada en l'obra de l'escriptora Kresmann Taylor escrita el 1938.

- Itinerari guiat per les *Stolpersteine* de la ciutat.

-29 de gener. Cinefòrum a l'auditori Pere Quart: pel·lícula i documental del camp d'Auschwitz.

27 de gener, Ripoll (Girona). Acte en memòria de les víctimes de l'Holocaust i conferència de Marcel Biosca Fortuny, historiador i antic guia del Museu i Memorial del camp de Sachsenhausen: *Auschwitz i el seu record. Ripoll i els seus deportats. Commemoració de les víctimes de l'Holocaust i recuperació de la memòria dels deportats locals.*

27 de gener, Terrassa (Barcelona). Acte institucional organitzat per l'ajuntament de la ciutat en col·laboració de l'Espai de Memòria del que forma part l'Amical de Mauthausen, que va comptar amb intervencions de representants dels col·lectius perseguits pel nazisme i de l'alcalde, Jordi Ballart.

Del 27 de gener al 18 de febrer, Molins de Rei (Barcelona). Exposició *Mauthausen, l'univers de l'horror* a la Federació Obrera i conferència de Rosa Toran el 8 de febrer, amb la participació de l'alcalde, Xavi Paz.

28 de gener, Cerdanyola (Barcelona). Organització d'una jornada simbòlica per commemorar i el rebuig al nazisme per l'Ajuntament i l'Amical de Mauthausen, acte emmarcat en la signatura d'un conveni de col·laboració entre ambdós que estableix un programa fix d'activitats anuals sobre la Memòria i la inclusió en la Xarxa Mai Més.

Acte celebrat a Cerdanyola

29 de gener, Sant Boi de Llobregat (Barcelona). Poemes de l'Holocaust, espectacle de música i poesia, a Cal Ninyo.

29 de gener, La Garriga (Barcelona). Homenatge als deportats de la Garriga en un acte que va comptar amb el testimoni de Katia Codina, filla del supervivent de Buchenwald, Felip Codina i les intervencions de l'his-

torador local, Quim Fornés, el president de l'Amical, Joan M. Calvo i l'alcalde Dolors Castellà. A l'acte també va participar Yolanda Azuaga, germana dels deportats Miguel i José Azuaga, morts tots dos a Gu-

Acte celebrat a La Garriga

sen i dels quals es desconeixia la seva vinculació amb La Garriga fins que l'Amical va informar que tots dos eren residents a la localitat.

30 de gener, Lleida. Davant el monument als deportats lleidatans es va commemorar el Dia de l'Holocaust, amb l'obertura de l'acte per l'alcalde de la ciutat, Miquel Pueyo i els representants de Grup de Memòria del Centre Excursionista de Lleida, Lluïsa Huguet, i el representant de l'Amical de Mauthausen i altres camps, Josep San Martín. Els representants dels diferents col·lectius de les víctimes del nazisme encengueren una espelma i feren una breu al·locució. La

Acte celebrat a Lleida

interpretació de diverses peces musicals acompanyà l'acte, clos amb una ofrena floral al monument i l'al·locució de l'alcalde de la ciutat.

30 de gener, Sant Fruitós de Bages (Barcelona). Durant la jornada es va inaugurar, a la plaça de la vila, un *Espai de la memòria* format per una escultura i dues Stolpersteine dedicades als deportats de la localitat que van morir a Gusen: Antonio Escalé Claramunt i Artur Cura Bosch. A l'acte hi va haver presència de familiars i va estar presidit per l'alcalde Àdria Mazcuñan i el director del Memorial Democràtic, Vicenç Villatoro. El president de l'Amical va excusar la seva presència per estar compromès en altres actes de l'associació.

5 de febrer, Rubí (Barcelona). Inauguració de la plaça de Neus Català, coincidint amb el dia de l'Exili i la

Deportació. Hi van participar els ajuntaments de Rubí i dels Guiamets, poble originari de Neus Català. Es va descobrir una placa a la plaça que portarà el seu nom i s'hi va plantar una olivera procedent dels Guiamets. El president de l'Amical, Joan M. Calvo va assistir a l'acte representant la nostra associació.

5 de febrer, Palafrugell (Girona). Col·locació de cinc Stolpersteine als deportats i a una deportada de la localitat. Va assistir a l'acte el president de l'Amical que va poder aportar dades de dos deportats més que residien a la localitat i que van trobar la mort a Gusen; per

Acte celebrat a Palafrugell

això el projecte ha quedat obert per incorporar aquests dos nous deportats relacionats amb Palafrugell.

12 de febrer, Avinyó (Barcelona). Acte d'homenatge als dos veïns que van patir deportació als camps nazis a la sala de plens de l'Ajuntament, amb la intervenció de l'historiador, Joaquim Aloy, de l'alcalde, Eudald Vilaseca, i del director del Memorial Democràtic, Vicenç Villatoro; per impossibilitat de desplaçar-se del president de l'Amical, Joan M. Calvo, es va procedir a la lectura de la seva intervenció.

Homenatge als deportats d'Avinyó

12 de febrer, Llagostera (Girona). A la Sala Polivalent de la Biblioteca, en el marc de les activitats organitzades per commemorar el Dia Nacional de l'Exili i la Deportació, Rosa Toran va impartir la conferència *Els republicans: de l'exili als camps nazis*.

18 de febrer La Garriga (Barcelona). Al cinema Alhambra va tenir lloc una sessió de cinefòrum organitzada pel Cineclub de la localitat, durant la qual el president de l'Amical, Joan M. Calvo, va presentar la pel·lícula *La professora de Història* i va dirigir el col·loqui posterior.

Hi va haver intervencions molt interessants per part del públic assistent respecte al valor de l'educació i la necessitat que es tractin des de les aules els temes relacionats amb la Memòria Democràtica.

20 de febrer, Barcelona. El president d'honor de l'Amical, Llibert Vilar va participar al Fossar de la Pedra a Barcelona a l'Homenatge als homes i dones del PSUC que van morir a la lluita antifranquista. Durant l'acte es va llegir el poema de Louise Michel *Tornarem i Arreu la sorra* de Casandra Mestre, i va acabar amb la interpretació de *La Internacional* per la coral d'Iaioflautes.

3 de març, Cerdanyola (Barcelona). Inauguració de l'exposició *Mauthausen. L'univers de l'horror* que romandrà exposada fins al 24 d'abril al Museu Ca n'Oliver, i amb visita guiada, el dissabte 19 de març,

per Joan M. Calvo. Tot plegat correspon a una de les activitats programades en el marc del conveni signat recentment amb l'ajuntament.

EXTREMADURA

29 de novembre al 10 de desembre de 2021, Càceres. Centre d'Educació de Persones Adultes: exposició *Memoria de las víctimas del Holocausto*.

17 al 27 de gener, Càceres. A l'IES Al-Qázeres: exposició *Memoria de las víctimas del Holocausto*.

1 al 10 de febrer, Alburquerque (Badajoz). A l'IES Castillo de Luna: exposició *Memoria de las víctimas del Holocausto*.

14 de febrer al 3 de març, Plasencia (Càceres). Al Centre d'Educació de Persones Adultes: exposició *Memoria de las víctimas del Holocausto*.

7 al 17 de març Mèrida (Badajoz). A l'IES Emérita Augusta: exposició *Memoria de las víctimas del Holocausto*.

21 de març a l'1 d'abril, Càceres. A l'IES Norba Caesarina: exposició *Memoria de las víctimas del Holocausto*.

17 de gener al 4 de febrer, Càceres. Al Centre d'Educació de Persones Adultes: exposició *Republicanos españoles a los campos nazis*.

14 al 25 de març, Campanario (Badajoz). A l'IES Bartolomé J. Gallardo: exposició *Republicanos españoles a los campos nazis*.

25 de març al 8 d'abril, Esparragosa de la Serena (Badajoz). A l'Associació Cultural d'Esparragosa de la Serena, exposició *Republicanos españoles a los campos nazis*.

Ambdues exposicions, *Memoria de las víctimas del Holocausto* i *Republicanos españoles a los campos nazis*, han estat cogestionades entre l'Amical de Mauthausen i altres camps i el Centre d'Educació de Persones Adultes de Càceres.

LA RIOJA

26 de gener, Logronyo. A la sala Atenea, organitzat per Amical de Mauthausen i altres camps i l'associació *La Barranca*

i amb motiu del Dia en commemoració de les víctimes de l'Holocaust, Francisco Murillo i Carlos Muntión, socis de les dues associacions, van impartir la conferència *Riojanos deportats als camps nazis*, durant la qual van exposar els noms de la trentena de riojans i riojanes deportats als camps de concentració nazis.

MADRID

-Actes del Dia de l'Holocaust

26 de gener. Acte institucional organitzat per l'Ajuntament de Madrid a l'Edifici Plaza de la Villa, amb la participació de Concha Díaz Berzosa, vicepresidenta d'Amical de Mauthausen, en nom dels republicans espanyols.

Encesa d'espelmes a l'ajuntament de Madrid

27 de gener. A l'antic saló de sessions del Senat d'Espanya, es va celebrar l'acte d'Estat oficial del Dia de la Memòria de l'Holocaust i la Prevenció dels Crims contra la Humanitat. Presidit pel President del Senat, Ander Gil. Va actuar com a mestre de cerimònies Miguel de Lucas, Director General del Centre Sefarad-Israel i Cap de la Delegació d'Espanya davant de l'Aliança Internacional per a la Memòria de l'Holocaust. Hi van intervenir Isaac Benzaquén, president de la Federació de les Comunitats Jueves d'Espanya, Diego Luis Fernández, director de l'Institut de Cultura Gitana, i Concepción Díaz Berzosa, per les víctimes repu-

Acte al Senat

blicanes espanyoles. Es va procedir a l'encesa de les sis espelmes en memòria dels diferents col·lectius de

víctimes i l'acte va concloure amb les intervencions de la ministra de Justícia, Pilar Llop, i el president del Senat, Ander Gil.

27 de gener. Gràcies a la invitació de Miguel de Lucas, director del Centre Sefarad-Israel, Concha Díaz, va assistir al Concert en Memòria de les Víctimes de l'Holocaust organitzat pel Ministeri d'Afers Exteriors, Unió Europea i Cooperació i pel Centre Sefarad-Israel celebrat al Palau de Santa Cruz. El concert va ser interpretat pels músics de l'Orquestra Jove de l'Institut Cardenal Cisneros.

28 de gener. A l'Assemblea de Madrid, es va celebrar l'acte institucional organitzat per la Comunitat de Madrid i la Comunitat Jueva de Madrid. L'historiador José Antonio Lisbona va presentar l'acte, i entre d'altres intervencions cal destacar el testimoniatge d'Eva Leitman-Borer, supervivent de l'Holocaust i salvada pel diplomàtic Àngel Sanz Briz. Va participar Concha Díaz Berzosa, en nom dels republicans espanyols.

Acte a l'Assemblea de Madrid

-Conferències

8 de febrer. Dins del curs *Shoá: educació i memòria de l'holocaust jueu* organitzat pel CTIF Madrid Sud, Concha Díaz va impartir la ponència *El destí dels republicans espanyols. Memòries compartides* seguida de la projecció del documental *Memoria de las Ceizas* amb l'objectiu didàctic de treball a les aules.

10 de febrer, Fuenlabrada (Madrid). Gràcies a la invitació del director de l'IES Julio Caro Baroja i dins dels actes organitzats al centre per recordar l'Holocaust, Concha Díaz va impartir a alumnes de 2n de batxillerat la conferència *Republicans espanyols deportats als camps de concentració nazis*.

-Altres actes

14 de desembre. Concha Díaz, per iniciativa de la Secretària d'Estat de Memòria Democràtica, la Fundació Diario Madrid i l'Associació de Periodistes Europeus, va assistir a l'acte inaugural de l'exposició *El Roto i Chumy Chúmez. Sobre la llibertat d'expressió*,

a la seu de la Fundació Carlos de Amberes, en què va intervenir el Ministre de la Presidència, Félix Bolaños.

Inauguració de l'exposició d'El Roto i Chumí Chúmez

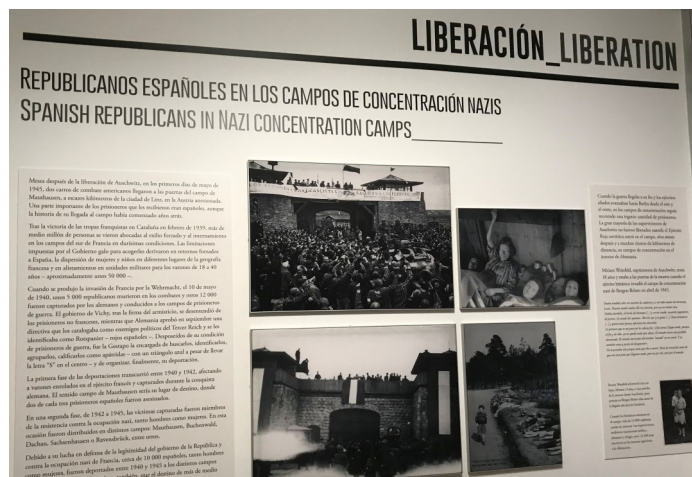
15 de desembre. Per invitació del rector de la Universitat Complutense de Madrid, Joaquín Goyache Goñi, Concha Díaz va assistir al solemne acte de Reconeixement i Reparació Institucional de 5 Rectors (Blas Cabrera, Fernando dels Ríos, José Gaos, José Giral i Claudio Sánchez-Albornoz) de la Universitat Complutense represaliats durant el franquisme. L'acte va comptar amb la presència del ministre de la Presidència, Relacions amb les Corts i Memòria Democràtica, Félix Bolaños, i del ministre d'Universitats, Manuel Castells.

Acte a la Universitat Complutense

24 de gener. Gràcies a la invitació de Luis Ferreiro, Director de Musealia, Concha Díaz va assistir a l'acte inaugural de l'exposició *Seeing Auschwitz*, a la sala d'exposicions del Centre Sefarad-Israel. L'exposició, creada per Musealia en col·laboració amb el Museu Estatal d'Auschwitz-Birkenau i en associació amb les Nacions Unides i la UNESCO, s'exhibeix a Madrid gràcies al suport del Centre Sefarad-Israel amb la col·laboració de la Comunitat de Madrid, l'Ambaixada d'Alemanya, l'Ambaixada dels Estats Units, i la participació del Fòrum Cultural d'Àustria i l'Ajuntament de

Madrid. La mostra inclou un panell sobre els republicans espanyols als camps de concentració nazis.

MÚRCIA

27 de gener, Alhama. Conferència a la casa de la Cultura *Deportació, memòria i educació. Espanyols als camps de concentració nazis*, a càrrec del professor Alonso Cerón Aledo.

Assistents a la conferència a Alhama

31 de gener, Àguilas. L'IES Europa d'Àguilas va acollir l'exposició *Deportació, memòria i educació: espanyols als camps de deportació nazis*, un recorregut pel drama de l'Holocaust a través de les vivències de les víctimes espanyoles.

L'exposició, inaugurada a Alhama de Múrcia el 2020, recorrerà de la mà de l'Associació *Futuro de la Educación* de la Regió de Múrcia (AFEREM) i l'Amical de Mauthausen, diferents municipis de la província, passant per centres d'ensenyament secundari a Archena, Cartagena, Ceutí, Cieza, Lorca, La Unión, Los Alcázares i Torreagüera.

Per a Pedro Javier López, delegat a Múrcia de l'Amical de Mauthausen i altres camps, iniciatives com aquesta «contribueixen a la lluita contra l'oblit d'un dels episodis més tràgics de la història de la humanitat». Apunta que «no es tracta només de conèixer què va passar, sinó de sensibilitzar-nos amb la necessitat de no permetre que tant de dolor caigui en l'oblit, així com de prendre consciència de la necessitat d'evitar

que episodis com aquells tornen a succeir, cosa que cobra especial rellevància en un context com l'actual auge de formacions polítiques ultradretanes».

PAÍS VALENCIÀ

14 de gener, Almussafes (València). Conferència del nostre delegat al País Valencià, Adrián Blas Mínguez: *Valencians i valencianes víctimes del nazisme*, dins la IV Setmana de la Memòria Democràtica.

Adrián Blas Mínguez, impartint la conferència a Almussafes

27 de gener, Sant Vicent del Raspeig (València). El dijous 27 l'Auditori de Sant Vicent del Raspeig acollí el lliurament de les rajoles de la memòria corresponents a la comarca de l'Alacantí, en el qual familiars, membres de les associacions memorialistes valencianes i representants institucionals arreplegaren les plaques que hauran de lluir en Xixona, la Torre de les Maçanes, Agost, Tabarca, Sant Vicent del Raspeig i Alacant. Per part de l'Amical de Mauthausen participaren el nostre delegat Adrián Blas Mínguez i els socis Aquil·les Rubio i Pedro Ruiz.

Lliurament dels mosaics a Sant Vicent de Raspeig

29 de gener, Alacant. Desenes de persones es concentraren a la Plaça del Mercat de la ciutat per a homenatjar el veïnat de l'Alacantí deportat als camps nazis i a totes les víctimes de l'Holocaust. Convidades pel Casal Popular Tio Cuc, els socis de l'Amical de Mauthausen Ferran Díaz i Aquil·les Rubio realitzaren sengles intervencions, a l'igual que diversos familiars de deportats.

29 de enero, Pedreguer (València). Conferència d'Adrián Blas Mínguez y homenatge al deportat José

Carrió Marzal. Col·locació d'un mosaic a l'entrada de la Casa de Cultura del poble.

Adrián Blas amb els familiars de José Carrió amb el mosaic a l'entrada de la Casa de Cultura

29 de gener. El Pinós (València). A les terres del Vinalopó, i organitzat per la coordinadora Terres del Vinalopó, l'investigador i soci de l'Amical de Mauthausen Ferran Díaz presentà el seu llibre, escrit conjuntament amb Ramon Llin, *De Monòver als camps de concentració nazis*, una investigació profunda i rigorosa tot seguit una conferència de Blas Mínguez.

Conferència d'Adrián Blas a El Pinós

4 de febrer. Sueca (València). Estrena del documental *La Maleta* al Centre Cultural Bernat Baldoví, convocat per la Coordinadora d'Associacions de Memòria democràtica del País Valencià.

10 de febrer, Aiora (València). A l'Espai Sociocultural d'Aiora, conferència d'Adrián Blas Mínguez: *Dones valencianes víctimes del nazisme i de la França de Vichy*.

Oriola. Finalment, també al Baix Segura se sentí les veus de les deportades, ja que l'Ateneo Viento del Pueblo d'Oriola reclamà els ajuntaments de la comarca, en un comunicat, que feren efectiu el seu compromís d'instal·lar al seus municipis les rajoles de la memòria.

14 de febrer, València. Per invitació de Pablo Ferri, assessor del CEFIRE, i dins de les IX Jornades. *Perspectives Didàctiques a l'ensenyament de l'Holocaust a partir dels valors humans*, que aquest any giraven al voltant de la dona, celebrades a la Facultat de Geografia i Història, Concha Díaz, va participar amb la conferència *La Dona Jueva i l'Holocaust*.

17 de febrer, Aiora (València). A l'Espai Sociocultural d'Aiora, conferència d'Adrián Blas Mínguez: *Valencians als camps de concentració francesos i la Maternitat d'Elna*.

24 de febrer, València. A l'Espai Sociocultural d'Aiora, conferència d'Adrián Blas Mínguez: *Valencians lluitadors contra el nazisme i deportats als camps de concentració nazis*.

23 de febrer, València. Signatura del conveni de col·laboració entre l'Amical de Mauthausen i altres camps i la Federació de Municipis i Províncies del País Valencià.

A la firma hi va ser present el president de l'Amical, Joan M. Calvo, i el president de la FMPPV. Aquesta firma és el resultat de l'esforç i el treball desplegat pel nostre delegat al País Valencià, Adrián Blas Mínguez.

Firma del conveni entre l'Amical de Mauthausen i altres camps i la Federació de Municipis i Províncies del País Valencià (FMPPV)

PAÍS BASC

26 de gener, Sant Sebastià. Acte d'homenatge a les i els donostiarres deportats als camps nazis a la instal·lació Urdina.

27 de gener, Sant Sebastià. A la casa de cultura d'Aiete, coincidint amb el Dia Internacional de Commemoració de l'Holocaust, es van organitzar unes ponències sobre *Dones i Camps de concentració* de la mà d'Etxahun Galparsoro i Ana García Santamaría.

7 de febrer, Irun. A l'entrada del Puente Avenida, l'ajuntament d'Irun va fer un acte per homenatjar totes les persones que van patir la persecució nazi i, en particular, les 23 víctimes iruneses. La delegació de l'Amical al País Basc també va assistir a l'acte.

David Sassoli

Lamentem la mort, l'11 de gener del 2022, del president del Parlament Europeu David Sassoli.

Sassoli era fill d'un militant de la Resistència italiana. Mai va oblidar ni va negar aquestes arrels a la seva vida política. Recordem que, en el seu discurs inaugural després de les eleccions europees, es va referir sense embuts a les arrels antifeixistes d'una Europa unida. Tampoc oblidem que posteriorment va canviar el seu vot rebutjant la històrica resolució revisionista del 19 de setembre del 2019, que havia acceptat per disciplina partidista. Així ens va mostrar una vegada més que les seves accions estaven modelades per una convicció antifeixista fonamental.

La seva mort és una gran pèrdua per a la seva família, els seus socis polítics al Parlament Europeu i per als seus companys a les files de l'ANPI, de la qual era membre.

(Doctor Ulrich Schneider. Secretari General de FIR)

Mª Antonia Rodríguez Pozo

Mª Antonia Rodríguez Pozo, sòcia número 400, resident a Sevilla. Va morir el 4 d'octubre de 2021 a causa de la Covid-19. Era filla del deportat cordovès, de Bèlmez, Pedro Nolasco Rodríguez Gil que va morir a Gusen el 1941. La recordem compartint amb l'Amical el viatge a Mauthausen en nombroses ocasions, acompanyada del seu marit, també mort fa uns mesos, portant una gran bandera andalusa. Sempre anava a tots els actes que organitzava la delegació andalusa de l'Amical a Sevilla.

Que la terra li sigui lleu!

Boris Romantchenko

Boris Romantchenko, ucraïnès, de 96 anys. Des del Comitè Internacional Buchenwald Dora i Kommandos (CIBD) hem rebut la impactant notícia de la seva mort, deportat pels nazis a Buchenwald, Peenemünde, Mittelbau-Dora i Bergen-Belsen, vicepresident per a Ucraïna del CIBD, ha estat assassinat a Kharkiv, Ucraïna, el passat divendres 19 de març de 2022, a causa de les bombes russes.

*Complementem la informació de l'article de les pàgines 7 i 8, amb algunes fotografies que acabem de rebre des de Buchenwald abans de tancar aquesta edició del Butlletí.
El viatge ha estat tot un èxit.*

Aquest any, novament, un grup de la nostra associació viatjarà als actes de commemoració de l'alliberament de Mauthausen i els seus subcamps. Estarem presents a Hartheim, a l'estació de Mauthausen, al Memorial a Anna Pointner, a Gusen, a Ebensee, a Steyr i, per descomptat, a Mauthausen. Honorarem la memòria dels nostres deportats i deportades després del parèntesi de dos anys que la pandèmia ens ha obligat a realitzar. A més aquest any té un sentit molt especial en commemorar el 60è aniversari tant de la fundació de la nostra Amical com de la inauguració del monument als republicans espanyols víctimes del nazisme a Mauthausen.

Amical de Mauthausen
i altres camps i de totes
les víctimes del nazisme d'Espanya

**Diputació
Barcelona**

LOTRANS